

TURVALLINEN MATKA

Kriisialueiden pakolaisten humanitääriset viisumit

Mitä ovat humanitääriset viisumit?

Humanitääriset viisumit ovat väliaikaisia viisumeita, jotka sallivat pääsyn maahan turvapaikan hakemistarkoituksessa. Viisumeita myöntävät kolmansissa maissa jäsenmaiden lähetystöt tai konsulaatit, ja niiden avulla EU:n ulkopuoliset ihmiset voivat matkustaa turvallisesti ja laillisesti valitsemaansa jäsenmaahan turvapaikan hakua varten.

Mikä on nykytilanne?

Vaikka EU:n viisumisäännössä varataan kahdessa kohdin mahdollisuus humanitääristen viisumien myöntämiselle, tällä hetkellä ei ole olemassa koko EU:n kattavaa mekanismia tai selkeää oikeuskäytäntöä humanitääristen viisumien säätelemiseksi. Näin ollen harkinta on jätetty kullekin jäsenvaltiolle. Vuonna 2016 asia oli Euroopan parlamentin äänestyksessä ja tarkoituksena oli viisumisäännön korjaaminen ja humanitääristen viisumien asetuksen sisällyttäminen siihen.

Useat EU:n jäsenmaat, Sveitsin ja muutaman EU:n ulkopuolisen maan kanssa, myöntävät tai ovat myöntäneet humanitäärisiä viisumeita suojelun tarpeessa oleville ihmisryhmille. Vaikka tarkat luvut myönnytyistä viisumeista puuttuvat (mikä tekee niistä hyötyneiden lukumäärän arvioinnin vaikeaksi), humanitäärisen viisumi on mahdollinen ja käyttökelpoinen vaihtoehto turvaa etsiville ihmisille ja valtioille, jotka haluavat heitä auttaa.

© Paul Jeffrey / World Council of Churches

Miksi viisumit ovat tärkeitä?

Koska lähes kaikki lailliset keinot puuttuvat, on matkasta Eurooppaan tullut pakolaisille maailman vaarallisin kulkureitti. EU:n viisumisääntö määrittelee kansallisuudet, joihin kuuluvat tarvitsevat viisumia matkustaakseen EU:n alueelle. Alkuperämaiden joukossa ovat kaikki pakolaisten lähtömaat, mukaan lukien Syyria, Afganistan, Irak, Eritrea, Etiopia, Somalia jne. Näiden maiden kansalaisille on harvoin mahdollista hankkia viisumia lailliseen matkustamiseen EU:n alueelle. Itse asiassa heiltä vaaditaan takeita, joita on äärimmäisen vaikea hankkia. Näiden vaatimusten joukossa on esimerkiksi tae paluumatkasta, valmis asuinpaikka saapumishetkellä ja koko maassaolon ajaksi, matkavakuutus viisumiin tai riittävät edellytykset toimeentuloon.

Humanitääriset viisumit antavat turvaa hakeville ihmisille mahdollisuuden matkustaa laillisesti ja turvallisesti paikkaan, jossa he voivat saada suojelua. Näin heidän ei tarvitse tukeutua vaarallisiin ja kalliisiin, usein hengenvaarallisiin, matkoihin täyteen ahdetuissa veneissä tai muilla luvattomilla tavoilla. Viisumien avulla ihmiset saapuvat elävinä ja ihmisarvonsa säilyttäneinä kohdemaahansa. Näin, tarjoamalla turvallista ja edullisempaa vaihtoehtoa, humanitääriset viisumit voivat auttaa merkittävästi salakuljettajien liiketoimintamallin tekemisessä tyhjäksi.

Lisäksi humanitääristen viisumien myöntämisen avulla jäsenmaat voivat suorittaa hakijoiden kohdalla tarvittavia tarkistuksia jo ennen matkaa turvallisuusriskien minimoimiseksi.

Suurin osa ihmisistä haluaa päästä maihin, joissa heillä on jo valmiiksi perhettä tai yhteisö, jonka puoleen he voivat tukeutua. Humanitäärisen viisumin avulla he voisivat matkustaa suoraan näihin maihin. Tämä puolestaan helpottaisi heidän sopeutumistaan kohdemaahan ja näin tekisi prosessin myös kohdemaalalle nopeammaksi ja halvemaksi. Tämä vähentäisi myös laitonta edelleen liikkumista, ja tekisi valtioiden rankaisutoimet tarpeettomiksi.